

Vreme: 18.07.2026 11:20

Medij: rt.rs

Link: <https://rt.rs/opinion/igor-mekina/192802-istina-vise-nije-odbrana/>

Autori: Redakcija

Teme: Evropska komisija

Naslov: Istina više nije odbrana: Kako je najviši sud EU zgazio slobodu govora

10058

Evropi su bili potrebni vekovi - od procesa Galileju preko cenzorskih ureda do pada Berlinskog zida - da glavno pitanje javne rasprave pomeri od "ko to govori" ka "da li je to istina?". To je srž prosvetiteljstva: tvrdnja se cenila prema njenoj sadržini, ne po poreklu. Presuda C-67/25 taj princip okreće naglavačke. Sud EU je presudio da građanin može da završi u zatvoru zato što je podelio video-snimak - ne zbog onoga šta je na snimku, već zbog toga ko ga je snimio.

Zamislite da RT objavi snimak sa izjavom da je nebo plavo. Vi taj snimak podelite na svom sajtu. Čestitamo: po pravu Evropske unije upravo ste zgrehili obeležja krivičnog dela za koje je u Nemačkoj zaprećena kazna do pet godina zatvora. Nije važno što je nebo zaista plavo. Nije važno što na sajtu zbog te objave niste ništa zaradili.

Nije važno ni što je snimak videlo samo desetak ljudi. Važno je samo jedno: ko je to izjavio. To nije distopijska satira niti "ruska propaganda" - to je doslovna posledica presude koju je 2. jula 2026. izrekao Sud Evropske unije u Luksemburgu (predmet C-67/25, Staatsanwaltschaft Saarbrücken).

Priča je banalna do bola. Tri građanina Nemačke su na javno dostupnom blogu koji se izdržavao isključivo od dobrovoljnih donacija čitalaca, 2023. godine četiri puta objavila video-snimke kanala RT Deutschland. Nemačko tužilaštvo ih je optužilo za kršenje evropskih sankcija protiv ruskih medija. Sud u Sarbrikeni dvoumio se oko sumnje koju bi imao svaki razuman čovek: uredba o sankcijama zabranjuje širenje sadržaja "operaterima" - ali jesu li obični blogeri - uopšte "operateri"? Najzad, i Evropska komisija je u svojim zvaničnim dokumentima crno na belo napisala da je operater onaj ko obavlja komercijalnu ili profesionalnu delatnost.

Luksemburški sud je, međutim, prelomio - operater je svako ko je "neposredno ili posredno" odgovoran za sadržaj koji je učinio dostupnim javnosti. Da li tim aktom išta zarađuje? Nevažno. Koliko dugo je sadržaj bio dostupan na mreži? Nevažno. Koliko ljudi ga je videlo? Nevažno. A zvanična objašnjenja Komisije pod vođstvom Ursule fon der Leyen, na koja se čovek može osloniti? Suštinski, pravno neobavezujući papir koji "neopravdano sužava" zabranu - leti u korpu za smeće.

Građanin koji je 2023. savesno pročitao šta mu Brisel zvanično preporučuje u pogledu ko jeste a ko nije "operater", saznao je, dakle, 2026. godine da je već tri godine obeležen kao kriminalac, samo što to nije znao. U krivičnom pravu to se zove kraj pravne sigurnosti; u svakodnevnom jeziku - klopka.

Zanimljivo je i kako je petoro luksemburških sudija glasalo. E, to se nikada neće saznati: većanja Suda EU su po statutu tajna, a izdvojena mišljenja pojedinih sudija u Luksemburgu ne postoje.

O kriminalizaciji deljenja informacija odlučivalo je telo čije je sopstveni modus operandi potpuno netransparentan.

Ipak, najrečitije u ovoj presudi nije ono što u njoj piše, nego ono čega u njoj nema. U celom tekstu se ni rečju ne pominje "sloboda izražavanja".

Nema ni duha ni sluha od člana 11 Povelje EU o osnovnim pravima, ni člana 10 Evropske konvencije o ljudskim pravima, ni pojma "srazmernost" u vezi s činjenicom da nekome zbog deljenja videa - preči zatvor.

Sud se vodio jednim jedinim merilom: sankcije (protiv Rusije) moraju biti efikasne. Ako bi obični ljudi bili

Vreme: 18.07.2026 11:20

Medij: rt.rs

Link: <https://rt.rs/opinion/igor-mekina/192802-istina-vise-nije-odbrana/>

Autori: Redakcija

Teme: Evropska komisija

Naslov: Istina više nije odbrana: Kako je najviši sud EU zgazio slobodu govora

izuzeti, zabrana bi izgubila "puno dejstvo". Tako je evropskom sudu efikasnost represije postala vrhovna zvezda vodilja, a nigde nema ni traga od zaštite osnovnih prava optuženih (i osuđenih). Takvu metodologiju smo dosad poznavali samo u diktatorskim režimima, a onda je u EU, pod aktuelnom administracijom, uvedena na "mala vrata".

I tu dolazimo do tvrdnje koja bi morala da podigne na noge svakog Evropejca: zabrana važi za "bilo kakav sadržaj" sankcionisanih ruskih medija. Bilo kakav! Vremensku prognozu. Kulturnu hroniku. Istinitu, sto puta proverenu informaciju.

Niko - ni tužilac, ni sudija - ne mora ni da baci pogled na sadržaj koji je deljen i proverio je li istinit i da li je ikome naštetio. Istina više nije branik odbrane. Jedino pravno relevantno pitanje je identitet onoga ko je na snimku.

Upravo na toj tački vidimo civilizacijsku prelomnicu koja nadilazi i surovost sudbine tri nemačka optuženika. Evropi su bili potrebni vekovi - od procesa Galileju preko cenzorskih ureda do pada Berlinskog zida - da glavno pitanje javne rasprave pomeri od "ko to govori" ka "da li je to istina?". To je srž prosvetiteljstva: tvrdnja se cenila prema njenoj sadržini, ne po poreklu. Presuda C-67/25 taj princip okreće naglavačke.

Ako istu rečenicu izgovori novinar "mejnstrim" medija na Zapadu, to je dozvoljeno, to je novinarstvo; ako je izgovori na Zapadu "nepodoban" (ruski) medij, a vi je prosledite dalje, to je krivično delo. Pravna akrobacija po kojoj je neka tvrdnja podložna kriminalizaciji ne zbog onoga što iznosi u javnost, već zbog toga odakle dolazi, predstavlja uvođenje kolektivne krivice u svet informacija - krivice koju moderno krivično pravo ne poznaje, ali ju je odlično poznavala srednjevekovna inkvizicija: jeretik nije bio onaj ko je govorio neistinu, nego onaj ko je iznosio tvrdnje bez odobrenja vlasti. Činjenice, koje vlastima nisu bile po volji.

Branioći sporne presude mogu reći: nije po sredi pitanje istine, već ratne propagande države-agresora. Dobro, proučimo taj argument sa dužnom ozbiljnošću. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima u članu 20 zaista traži zakonsku zabranu propagande za ratne ciljeve. Ali propaganda za rat je sadržinska kategorija: da bi se utvrdilo da postoji, ono što je objavljeno mora da se pogleda i sadržaj oceni.

Poredak koji "ratno huškanje" i vremensku prognozu trpa u isti koš, ne goni propagandu - već proganja izvor. A kada se država okomi na izvor umesto sadržaja, ona ne štiti javnost od laži, već svoj monopol nad istinom. I, vrlo moguće, "štiti" javnost od sopstvenih obmana i dezinformacija.

Iza cele konstrukcije stoji pretpostavka koja je smrtonosna za demokratiju: briselska vrhuška polazi od premise da evropski građanin nije sposoban da sam proceni ono što čita i gleda, pa ga treba unapred zaštititi od "štetnih" informacija, kao što se deca čuvaju od dodira sa šibicama. Evropski sud za ljudska prava je još 1976. u slavnoj presudi Handyside protiv Ujedinjenog Kraljevstva zapisao upravo suprotno: sloboda izražavanja štiti i informacije i ideje koje vređaju, šokiraju ili uznemiravaju, jer bez toga nema pluralizma ni demokratskog društva.

Demokratija pretpostavlja punoletnog građanina koji propagandu ume da prepozna, svari i sam odbaci. U demokratskom društvu vlast ima poverenje u bistroumnost i samostalnost građanina, dok briselski poredak oblikuje građanina-štićenika kome staratelj unapred određuje koje glasove ne sme da čuje. Građani time prestaju da budu autonomni demokratski subjekti i postaju objekti informacionog inženjeringa sopstvenih vlada: neko drugi im unapred sastavlja jelovnik dozvoljenih istina.

Ironija bi bila tragikomična da nije mračna: isti Strazbur je u predmetima OOO Flavus i Kablis protiv Rusije osudio rusku praksu paušalnog blokiranja opozicionih sajtova. EU je tu i slične presude pozdravljala sa ovacijama. Sada čini upravo ono što je prebacivala Roskomnadzoru - a uz to je otišla i korak dalje: Rusija je opozicione sajtove blokirala, dok EU neposlušnim građanima, koji zavire iza gvozdene informacione zavese Brisela i na internetu podele neku zanimljivu informaciju iz ruskih medija, sada preti višegodišnjim zatvorom. Ne zaboravimo detalj koji evropski lideri najradije preskaču: EU nije u ratu (bar formalno).

Ukrajina jeste u ratu, što je notifikovano odstupanje po članu 15 Konvencije. Nijedna od 27 članica EU to nije učinila. Formalno žive u miru i spokoju, dok protiv sopstvenih građana primenjuju mere ratnog stanja. U pravu se to zove tiha derogacija, u politici - ratna psihoza. I to na neodređeno vreme: dok Rusija ne okonča "agresiju i propagandu". Drugim rečima, dokle god rat traje, evropskim građanima je uskraćen bitan deo osnovnih sloboda.

Posledice sežu daleko izvan kazamata u kojima će dosuđenu kaznu odslužiti trojica nesrećnih Nemaca. Evropska unija je decenijama gradila identitet moralnog tutora: Srbiji je držala pridike o medijskim slobodama, Kini o cenzuri, Rusiji o progonu novinara. Ta uloga EU je 2. jula 2026. u hropcu podlegla

Vreme: 18.07.2026 11:20

Medij: rt.rs

Link: <https://rt.rs/opinion/igor-mekina/192802-istina-vise-nije-odbrana/>

Autori: Redakcija

Teme: Evropska komisija

Naslov: Istina više nije odbrana: Kako je najviši sud EU zgazio slobodu govora

smrtnim rezovima cenzorskih makaza. Autoritarnim režimima širom sveta, sklonim da hapse i zatvaraju svoje sunarodnjake zbog deljenja "neprijateljskih" sadržaja, Luksemburg je poklonio krunski argument: pa i vi u EU radite isto, samo to zovete "sankcijama".

Ko će u Ankari ili Mjanmaru ispoštovati briselske lekcije o slobodi interneta, kada u Briselu istinitost neke informacije više ne predstavlja čvrstu odbranu od zatvora? Unija nije izgubila samo pravni argument - izgubila je moralnu licencu. A moralna licenca se, za razliku od sankcija, ne produžava odlukom Saveta.

I da ne bude nesporazuma koji će profesionalni diskvalifikatori možda pokušati da podmetnu: ovo nije odbrana "zabranjenih" ruskih kanala, već odbrana načela da u slobodnom društvu država ne sme da zatvara građane jer su prosledili neku informaciju iz "nepodobnog" izvora.

Propaganda se pobeđuje istinom i čvrstim, proverenim informacijama - ne zatvorom za one koji su pročitali "pogrešan" članak ili videli vest koja defamira laži evropske propagandne mašinerije. Zakon koji istinu ne priznaje kao odbranu nije zakon demokratskog društva; to je oruđe autoritarizma, maskirano u evropsko zakonodavstvo.

Društvo koje svojim građanima pod pretnjom zatvora zabranjuje da čuju reč protivnika ne demonstrira snagu svojih argumenata - demonstrira strah od sopstvene javnosti. A vlast koja se boji svoje javnosti već je izgubila ono što tvrdi da brani. Demokratiju neće sahraniti ruska propaganda; nikada nijedna propaganda nije sahranila društvo koje slobodno diše. Sahraniti je mogu samo njeni čuvari koji u ime njene odbrane seku granu na kojoj demokratija sedi: slobodnu, odraslu, neustrašivu javnu reč. Ta grana je 2. jula 2026. u Luksemburgu dobila fatalnu posekotinu. Na njoj čuči cela Unija. Dok ne pukne.

